

RvC-verslagen geven weinig inzicht

Erasmus Universiteit Rotterdam

September 2010

Dr. Mijntje Lückerath-Rovers

Drs. Margot Scheltema

contact: luckerath@frg.eur.nl

- Het onderzoek** : Van 60 ondernemingen is uit het jaarverslag over 2009 het RvC-verslag verzameld. Het RvC-verslag is vervolgens zowel objectief als subjectief beoordeeld. Over het onderzoek is een wetenschappelijk artikel geschreven in samenwerking met prof. dr. Auke de Bos en dit artikel zal hoogstwaarschijnlijk gepubliceerd worden in het Maandblad voor Accountancy en Bedrijfseconomie (november 2010).
- Ondernemingen** : In het onderzoek zijn de AEX, AMX en AsX ondernemingen genoteerd aan de NYSE Euronext Beurs te Amsterdam opgenomen. In totaal waren dit per mei 2010: 73 ondernemingen. Van het onderzoek zijn uitgezonderd elf ondernemingen welke niet statutair in Nederland gevestigd zijn en twee ondernemingen met een one-tier bestuursmodel.
- Samenvatting** : Onderzoeksvraag: in hoeverre voorziet het verslag van de Raad van Commissarissen (RvC-verslag) de lezer van nuttige informatie? Dit is onderzocht voor zestig vennootschappen. Hierbij is ten eerste gekeken of het RvC-verslag voldoet aan de daarvoor gestelde formele eisen. Voorts is een oordeel gegeven over de mate van inzicht die deze informatie aan de gebruiker van het jaarverslag verstrekt. Uit ons onderzoek blijkt dat er beperkt inzicht wordt gegeven in de wijze waarop een RvC zijn toezicht uitoefent, terwijl de Nederlandse Corporate Governance Code (hierna: de Code Frijns) dit wel vraagt.
- Eisen in Code Frijns** : De eisen die de Code Frijns aan het RvC-verslag stelt, zijn in te delen in vier categorieën: 1) de Code stelt directe eisen (altijd) aan de inhoud van het RvC, 2) de Code stelt directe eisen (zodanig) aan de inhoud van het RvC-verslag maar slechts indien de genoemde situatie zich voordoet bij deze RvC, 3) de Code stelt indirecte eisen aan het verslag van de werkzaamheden van de RvC, door in te gaan op de in BP III.1.6 opgesomde zeven aspecten van het toezicht, 4) de Code stelt geen eisen aan de inhoud van het RvC-verslag, maar legt wel specifieke verplichtingen aan de RvC of zijn individuele leden op die relevante informatie vormen voor de gebruiker van het jaarverslag. In dit onderzoek zijn alleen de directe en indirecte eisen meegenomen (1-3). De volgende tabellen geeft hiervan een overzicht.
-

Principe	BP	Eis aan RvC-verslag
1) Directe eisen (altijd)		
II.2 Bezoldiging	II.2	Hoofdpijnen remuneratierapport in RvC-verslag
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.2	RvC verslag onderdeel jaarstukken
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.3	Opgave van elke commissaris van a) geslacht, b) leeftijd, c) beroep, d) hoofdfunctie, e) nationaliteit, f) relevante nevenfuncties, g) tijdstip eerste benoeming en h) lopende benoemingstermijn.
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.5	Melden frequente afwezigheid
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.7	Melden wijze waarop evaluatie i) RvC, ii) afzonderlijke commissies en iii) individuele commissarissen
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.8	Melden van het houden van strategie en risicobespreking
III.2 Onafhankelijkheid	III.2.3	Melden dat voldaan aan het onafhankelijkheidscriterium
III.5 Samenstelling/rol commissies	III.5.2, III.5.3, III.5.4	Melden i) samenstelling commissies, ii) aantal vergaderingen commissies, iii) belangrijkste onderwerpen commissies
2) Directe eisen (zonodig)		
III.2 Onafhankelijkheid	III.2.3	(zonodig) Melden welke commissaris niet-onafhankelijk is
III.3 Deskundigheid/Samenstelling	III.3.1	(zonodig) Melden afwijking bestaande situatie van profielschets, en (zonodig) op welke termijn afwijking opgelost
V.3 Interne audit functie	V.3.3	(zonodig) Aanbeveling mbt interne auditor
3) Indirecte eisen		
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.2	RvC-verslag is een verslag van werkzaamheden RvC
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.6	toezicht omvat: realisatie doelstellingen
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.6	toezicht omvat: strategie en risico's
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.6	toezicht omvat: opzet en werking interne risico beheersing
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.6	toezicht omvat: financiële verslaggeving
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.6	toezicht omvat: naleving wet- en regelgeving
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.6	toezicht omvat: verhouding met de aandeelhouders
III.1 Taak en Werkwijze	III.1.6	toezicht omvat: relevante aspecten MVO

Beoordeling RvC-verslag : De objectieve beoordeling betreft de vraag of bepaalde informatie wel of niet in het verslag staat. Hierbij is het (nog) niet relevant of de informatie ook nuttig is. Voor de subjectieve beoordeling is gekeken naar de informatieve waarde van deze informatie, waarbij deze ofwel neutraal (0) ofwel positief wordt gewaardeerd (+). Een positieve waardering wordt gegeven als de RvC een mening geeft (bijvoorbeeld over strategie) of een uitkomst (bijvoorbeeld van een zelfevaluatie). Een negatieve beoordeling werd niet gegeven.

	Objectieve beoordeling van informatie in het RvC-verslag	Subjectieve beoordeling van informatie in het RvC-verslag
Directe eisen aan RvC-verslag in Code	Het RvC-verslag voldoet aan het opnemen van informatie.	Het RvC geeft extra inzicht en/of een mening over de gestelde eis.
Indirecte eisen aan RvC-verslag in Code	Het RvC-verslag gaat nader in op de toezichtstaken als genoemd in III.1.6	De RvC geeft zijn eigen visie en mening over de zeven toezichtstaken, zoals een concrete goedkeuring, dilemma, twijfel en/of afkeuring.

Resultaten :

BP III.1.3 (persoonsgegevens commissarissen)	Alle ondernemingen n=60	AEX n=19	AMX n=21	AsX n=20
In het RvC-verslag (gemiddeld)	25%	26%	24%	25%
Elders in jaarverslag (gemiddeld)	61%	59%	61%	64%
Genoemd:				
a) geslacht	88%	95%	76%	95%
b) leeftijd	98%	95%	100%	100%
c) beroep	18%	16%	14%	25%
d) hoofdfunctie	98%	95%	100%	100%
e) nationaliteit	93%	89%	90%	95%
f) relevante nevenfuncties	98%	95%	100%	100%
g) tijdstip eerste benoeming	97%	95%	95%	100%
h) lopende benoemingstermijn	98%	95%	100%	100%
Positieve waardering	10,0%	15,8%	9,5%	5,3%

61% van de ondernemingen geeft de persoonsgegevens van de RvC niet in het RvC-verslag, maar elders in het jaarverslag, bijvoorbeeld in het Corporate Governance-hoofdstuk, net buiten het RvC-verslag, of in een bijlage. In 25% van de RvC-verslagen staat deze informatie in het RvC-verslag. Vrijwel alle geëiste informatie wordt meestal gegeven. Met uitzondering van c) beroep waarvan slechts 12% opgave doet, waarschijnlijk omdat de Code Frijns het onderscheid tussen beroep of hoofdfunctie niet nader toelicht. Omdat deze bepaling onduidelijk is, hebben wij het opgeven van het beroep niet meegenomen in de subjectieve beoordeling. De overgrote meerderheid van RvC's beperkt zich hier tot de strikt noodzakelijke informatie.

BP		Alle ondernemingen n=60	AEX n=19	AMX n=21	AsX n=20
III.1.5	Frequente afwezigheid	80%	95%	76%	70%
	Positieve waardering	6,7%	5,3%	14,3%	0,0%
III.1.7	Evaluatie, gemeld dat geëvalueerd is:				
	• RvC	95%	100%	100%	85%
	• Afzonderlijke commissies	53%	79%	43%	40%
	• Individuele commissarissen	77%	89%	81%	60%
III.1.7	Evaluatie, wijze waarop geëvalueerd:				
	• RvC	60%	95%	57%	30%
	• Afzonderlijke commissies	37%	68%	29%	15%
	• Individuele commissarissen	53%	79%	52%	30%
	Positieve waardering	20%	21%	19%	20%
III.1.8	Strategie en risicobespreking	67%	58%	71%	70%
	Positieve waardering	8,3%	15,8%	4,8%	5,0%
III.2.3	Onafhankelijkheid	75%	95%	57%	75%
	Commissies				
III.5.2	Samenstelling	83%	95%	81%	75%
III.5.3	Aantal vergaderingen	83%	100%	81%	70%
III.5.4	Belangrijkste onderwerpen	90%	100%	90%	80%
	Positieve waardering	20%	38%	24%	0%

Veelal voldoen de RvC-verslagen aan het opnemen van deze directe eisen. In 80% van de RvC-verslagen wordt gemeld dat “niemand frequent afwezig” was; geen enkele keer is gemeld dat een commissaris wel frequent afwezig was. Vier RvC-verslagen (6,7%) melden op individuele basis de aanwezigheid per vergadering. In 95% van de RvC-verslagen wordt vermeld dat de RvC geëvalueerd is (53% meldt evaluatie commissies en 77% individuele leden). Hiervan vermeldt 60% de wijze waarop geëvalueerd is (BP III.1.7). Vervolgens geeft nog maar 20% (12 ondernemingen) enig inzicht in de evaluatie. 67% van de RvC-verslagen geeft aan dat een specifieke strategie- en risicobijeenkomst is gehouden. Slecht 8,3% geeft vervolgens hierover enig inhoudelijk inzicht of een mening. 75% van de RvC-verslagen geeft aan in hoeverre voldaan is aan de onafhankelijkheidseis. Vrijwel de meeste RvC-verslagen vermelden de samenstelling van de commissies (83%), het aantal vergaderingen (83%) en de besproken onderwerpen (90%). In vijf gevallen worden bij de samenstelling van de commissies de competenties van de commissieleden expliciet genoemd. Ruim éénderde van de AEX bedrijven voegt hier enige inhoud aan toe, bij de AMX is dat nog slechts een kwart, bij de AsX geen enkele RvC. Kortom, aan de formele eisen wordt voldaan, maar meestal niet meer dan dat.

BP III.1.6	Alle ondernemingen n=60	AEX n=19	AMX n=21	AsX n=20
Realisatie doelstellingen	100%	100%	100%	100%
Positieve waardering	32%	47%	33%	15%
Strategie en risico's	100%	100%	100%	100%
Positieve waardering	43%	58%	29%	45%
Interne-risico beheersing	97%	100%	90%	100%
Positieve waardering	18%	21%	14%	20%
Financiële verslaggeving	93%	95%	90%	95%
Positieve waardering	12%	26%	0%	10%
Naleving wet- en regelgeving	45%	63%	52%	20%
Positieve waardering	7%	21%	0%	0%
Verhouding aandeelhouders	43%	53%	38%	40%
Positieve waardering	2%	5%	0%	0%
Relevante aspecten MVO	50%	74%	43%	35%
Positieve waardering	15%	21%	14%	10%

Twee toezichtdoelstellingen, realisatie doelstellingen en strategie en risico's, worden in elk RvC-verslag vermeld. Respectievelijk 32% en 43% van de RvC-verslagen geeft ook dieper inzicht in deze thema's. Ook de opzet en werking van de interne risicobeheersing en financiële verslaggeving worden in vrijwel alle RvC-verslagen genoemd, respectievelijk 97% en 93%. De eigen mening en/of inzicht daalt naar resp. 18% en 12%. Voor de laatste drie toezichtstaken daalt het noemen van de toezichtstaak tot onder de 50% van de RvC-verslagen. Bovendien voldoen veel RvC-verslagen hieraan louter als gevolg van het feit dat ze het lijstje van de Code hebben overgenomen. De verhouding met de aandeelhouders wordt het minst vaak genoemd, in 43% van de RvC-verslagen. Slechts één RvC (KPN) krijgt hierop een positieve waardering vanwege enig inzicht en een mening over het belang van een 'open dialoog'.

Alhoewel de conclusie gerechtvaardigd is dat de RvC gemiddeld nog weinig rept van zijn eigen visie, treffen we deze openheid nog het meest aan bij AEX bedrijven.

De eindconclusie blijft dat het verschaffen van wezenlijk inzicht in de eigen toezichtstaak mondjesmaat geschiedt.

Best gewaardeerde RvC-verslagen : Enkele RvC-verslagen steken positief af vanwege het geven van inzicht in het toezicht. Vijf RvC-verslagen hebben wij het meest positief gewaardeerd aan de hand het voldoen aan de directe eisen uit de Code Frijns, en daarbij het geven van enig inzicht in de indirecte eisen uit de Code Frijns. De hierna volgende opsomming geeft geen ranking aan maar deze RvC-verslagen kunnen gebruikt worden als startpunt ter vervolmaking van de verslaggeving door de RvC.

- KPN** : Het RvC-verslag van KPN is positief gewaardeerd op de volgende punten: geeft extra inzicht in het vervolg op de evaluatie, extra informatie over het voldoen aan de onafhankelijkheidseis, benoemt alle zeven toezichtstaken en geeft van zes daarover extra inhoudelijke informatie, gaat in op het inwinnen van externe informatie (waaronder stakeholder dialoog).
- Aegon** : Het RvC-verslag van Aegon is positief gewaardeerd op de volgende punten: extra inzicht in het vervolg op de evaluatie, benoemt alle zeven toezichtstaken en geeft over vier daarvan extra inhoudelijke informatie, spreekt zijn verwachting uit, geeft aan gesprekken te voeren met toezichthouders en commissarissen, extra aandacht aan kennisontwikkeling op specifieke gebieden.
- DSM** : Het RvC-verslag van DSM is positief gewaardeerd op de volgende punten: extra inhoudelijke informatie over de belangrijkste onderwerpen van de commissies, benoemt alle zeven toezichtstaken en geeft over vijf daarvan extra inhoudelijke informatie (waaronder een aparte CSR-commissie), geeft aan van meerdere externe adviseurs en functionarissen informatie in te winnen.
- Randstad** : Het RvC-verslag van Randstad is positief gewaardeerd op de volgende punten: geeft een uitgebreide lijst en uitslag van items waarop geëvalueerd is (overigens alles positief), geeft extra aan welke expertise in de verschillende commissies beschikbaar is, benoemt alle zeven toezichtstaken en geeft van drie daarover extra inhoudelijke informatie (waaronder een eigen oordeel over de financiële verslaggeving)
-